

EİFFEL KULESİ

Necati YILDIZ
Maden Yük.Müh.

Kişinin karakterini belirlemek için kullanılan bir yöntemde bir sözcük söylenir, bu sözcüğün kişiye ne anımsattığı sorulur. Örneğin banka-para, IMF-borç, Paris-Eiffel Kulesi gibi.

Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı, amaçları doğrultusunda her yıl dünyadaki değişik ülkelerde işletilmekte olan maden ve cevher hazırlama tesislerine geziler düzenlenmektedir. Bu kapsamda 20.Ağustos-4.Eylül.2002 tarihleri arasında Vakıf Başkanı Sayın Prof.Dr.Güven Önal Başkanlığında ve Odamız İstanbul Şube Başkanı Öğretim Görevlisi Sayın Dr. A. Ekrem Yüce'nin organize ettiği Fransa, İspanya ve Portekiz'i kapsayan bir gezi düzenlenmiştir. Bu geziye katılanlardan biri olarak edindiğim bazı izlenimleri sizlerle paylaşmak istiyorum.

Paris bana Eiffel Kulesini değil "madenciliği" anımsatmaktadır. Neden mi? Bu gezide grubumuz Fransa'da Placoplate SA Şirketine ait 1990 yılından bu yana üretim yapılmakta olan bir Jips madeninde incelemelerde bulundu. Fransa'nın jips potansiyelinin % 68'lik kısmına sahip bu madeni ilginç kılan, madenin Paris'ten 20 km mesafede bir yerleşim bölgesi içinde ağaçların arasında kurulmuş villaların 200 metre yakınında faaliyet göstermesi ve madenden Eiffel Kulesinin görünmesidir.

Ocakta üretim klasik açık işletme yöntemi ile gerçekleştirilmektedir. Yatakta 15, 7 ve 2 metre kalınlığında 3 jips damarları mevcuttur. Basamak yüksekliği değişken olup üretimin yapıldığı damarda 14 metre kadardır. Birinci jips damarı tabanında 1 metrelik bir jips bırakılarak jipsin tabandaki marn ile karışması önlenmektedir. Bu damardaki jipsten ISO 9002 standartında inşaat malzemesi üretilmektedir. Patlatma sonucu jips, loderle ocak içindeki kırıcıya taşınmakta, örtü kazı işlemi ise patlatma, yükleyici, dozer ve kamyonlar kullanılarak yapılmaktadır.

Madenden yılda üretilen 450.000 ton jips ocak içindeki kırıcıdan geçirilerek yaklaşık 2 km yakında yerleşim alanı içinde kurulmuş tesise bant ile taşınmaktadır.

Kırma, öğütme ve proses sonrası tesiste 360.000 ton alçı blok ve 1.5 milyon m² alçı plaka üretilmektedir.

Placo Jips Madeni, tarihin, sanatın ve kültürün yoğrulmuş olarak oluşturduğu Paris gibi bir dünya şehrinin yakınında faaliyet göstermesi açısından ayrı bir önem taşımaktadır. İşletmede şu ana kadar üretim yapılmış yerler ağaçlandırılmış ve hatta balık yetiştirilen suni bir de göl oluşturulmuştur. Maden rezervinin 2016 yılında biteceği ifade edilmiştir. Oluşacak işletme çukurunun, Paris şehrinde yapılan inşaat çalışmalarından çıkacak 15 milyon m³ yıkıntı ve hafriyat için döküm alanı olacağı, bunların belirli bir bedel karşılığı işletme çukuruna döküleceği, işletme çukurunun 2028 yılında eski topografyasına geleceği ve 2032 yılında da rehabilitasyon işlerinin bitirileceği firma yetkilince ifade etmiştir.

Bu maden tarih, kültür, çevre ve madencilik kavramlarının nasıl iç içe olabileceklerinin güzel bir örneğidir.

Gezide grubumuz Fransa'nın MTA'sı olarak tanımlayabileceğimiz BRGM'de de inceleme yapma olanağı bulmuştur. -

BRGM işlev olarak ülkemizde Cumhuriyetin ilk döneminde Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü ve Eti Holding A.Ş.'nin yapmış oldukları görevlerin benzerini Fransa'da yerine getirmiş bir devlet kuruluşudur. Bu kuruluş 10 yıl öncesine kadar Fransa'da kendi adına arama faaliyetlerinde bulunmuş, bulunduğu madenleri kendi adına işletmiştir.

10 yıl öncesine kadar;

1. Maden İşletme Grubu,
2. Jeolojik Araştırma Grubu,
3. Ar Ge Grubu,
4. Danışmanlık Grubu olarak yapılanmış BRGM uzun yıllar bu yapı içinde faaliyetlerini sürdürmüştür.

10 yıl öncesinde özelleştirme kapsamında Maden işletme Grubu tamamen özelleştirerek, BRGM kendi adına arama ve işletme faaliyetlerinden çekilmiş ve yeniden yapılanmıştır,

BRGM'in bütçesi 200.1 yılında 82.2 milyon Euro olmuştur. Bu bütçenin yaklaşık % 53'ü devlet tarafından devlet adına yapılan çalışmaların karşılığı olarak sağlanmıştır. Bütçenin geri kalan kısmı kuruluşun diğer faaliyetlerinden karşılanmıştır. Yeniden yapılanma sonrası kuruluş faaliyetleri;

1. Devlet için yapılan Ar Ge çalışmaları,
2. Kişilerin, devlet kurumları ve yerel yönetimlerin yol, su, enerji, deprem, atık yönetimi gibi Public Services olarak isimlendirilen hizmetler,
3. Uluslararası işbirliği, danışma ve araştırma çalışmaları üzerinde yoğunlaştırmıştır.

Fransızların Osmanlı ve Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında ülkemiz madenciliğinde belirli bir yeri olmuştur. Fransızlar başta Zonguldak kömür madeni olmak

üzere Anadolu'da değişik yörelerde madencilik faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Kurtuluş Savaşı öncesi Anadolu'nun işgal edilmek istenmesinin asıl nedeni yabancıların zengin kaynaklarımıza sahip olma arzularıdır. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında madencilikle ilgili devletin yapılanmasında Fransızların BRGM'i örnek alınmıştır.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün geleceği ve yeniden yapılanması ile ilgili olarak BRGM'in geçmişi, şu andaki işlevi ve yapısının detaylı olarak incelemesinin yararlı olacağı düşüncesindeyim.

Portekiz'de hisselerinin % 51'i devletin, % 49'da özel bir şirketin sahip olduğu ve Portekiz Ekonomi Bakanlığına bağlı Somincor Madeninden üretilen bakır cevheri, aynı bölgede kurulu flotasyon tesislerinde zenginleştirilmekte, üretilen bakır konsantresi ihraç edilmektedir. Tesisin atık barajı bölgenin yüksek bir bölüme yapılmış olup, etraftaki tepelerden bir yağış sonrası gelebilecek kontrolsüz bir akışın baraj üzerindeki olası olumsuz etkisi, barajın tepe tarafına açılmış kanallarla en aza indirilmiştir. Atık barajında balıkların yaşayabilmesi için uygun bir ortam olmasına karşın, proses pH'ndaki küçük değişimlerin balıkları olumsuz yönde etkilenebileceği düşüncesi ile barajda balık yetiştirilmemektedir.

Fransa'daki Salsigne Altın Madeni, Luzenec Talk Madeni, İspanya'daki taş ocakları ve endüstriyel hammadde madenleri gezimizde inceleme yapma fırsatı bulduğumuz diğer madenler olmuştur.

Hammadde kaynaklarımız öncelikle kendimize yetecek, bazılarında da dünya gereksinimini karşılayacak büyüklüktedir. Ancak bu kaynaklarımızı gerektiği şekilde değerlendirdiğimizi söylememiz mümkün değildir. Bu kaynaklarımızın işletilmesi kendi yasalarımız, kendi bürokratlarımız ve kendi insanlarımız tarafından engellenmektedir.

Ülkemizin kalkınması için madenlerimizin mutlaka ekonomiye kazandırılması, madencilik sektörünün önünün açılması gerekliliğini burada tekrar vurgulamakta yarar görmekteyim.